

ЗАМАН

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ **ВРЕМЯ** ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КЪАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Медиа-рейтинг

Арсен Каноков - Россейде бек ачыкъ субъект башчылаган бири

КъМР-ни Башчысы Арсен Каноков асламлы информация органлаагъа ачыкъ оючулаганы арасында къалгъанды. Августу итолгъарына кёре, Арсен Каноковну даражасы ирилленгенди, ол Россей Федерацияны субъектлерини башчыларына медиа-рейтингини оубешинчи тизгинине чыкъгъанды. Аны «Мониторинг-ни милдет службасы» (www.monitornews.ru) информация ачыкълыккыны коэффициентине кёре жарашдыргъанды. Июль ай бла тенгешдиргенде, КъМР-ни Башчысы тогуз тизгинге кетюрюлгенди. Север-Кавказ федеральный округда коллегаларыны арасында уа Арсен Каноков ючюнчо жердеди.

сёзле басмалангъанларына бла къалгъанларына кёре жарашдырылады.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительство суюну пресс-службасы.

Рейтинг субъектини башчысыны сёзлери асламлы информация органлада неча кере басмалангъанына таянып къуралады. Анга Живой Журнал, Твиттер, Инстаграмм, stand-alone социальный сетельде комментарийле да къошуладыла. Рейтинг асламлы информация органлада саягъылыгъанына угъай, ол айтахан

Жамауат советге

КъМР-ни Асламлы информация органлаагъа, жамуат эм дин организацилле жаны бла министрствосуну Жамауат советини келечилери жыйылыулары кабинетде бардыруу тереини бузуп, журналистлени ишчи жерлени къаргъагъа оюлашгъанды. Алай бла озгъан шабат кюн ала республикалы газетлени баш редакторлары бла шагъарейленгенде эм «Россейни телевидение эм радиовещательный биргиуио» къырал унитар предпритияны «КъМР-ни радио эм телевидение беруинде вецательный арасы» филиалыны УКВ цехинде болгъандыла.

Черек району эл молк бёлюмине урунганларыны бёлюмде къыстау кезулеринде. Кюз арты жауулаа башлангъанычы, сабанчыла кюзюк битимлени салыргъа хазырлайдыла эм уллу къыстау башлагъандыла.

«Жамауатыбыз хакъсыз он федеральный каналгъа къарарыкъды»

Биринчиден, министрли кабинетде газетлени баш редакторлары бла шагъарейленуу өтгенди. Анда Муадин Кумахов изданила къалай торленгендерин билдиргенди. Ала барысы да торкочю болуп чыгъарылдыла, тыш сыйфатары бла бирге материалнына качестволары да игилгенди. «Окью-чуларыбыз бизни продукцияны кызгъа алгъанда, ала ырыз болупна эгилерге керекди», - дегенди Кумахов.

Жамауат советини келечилери да айтахандыла келечилери оюларын. Аны башчысы Нина Емузова ала, ад башыдан къарамай, министрствода болган жетишилени, жарысуудына да жеринде көрлюклерин айтахан.

Остингилени «Ныхас» культура араларыны башчысы Рамазан Огуков а республикада изданила кеп болгъанларын белгилегенди. «Алай кесибизде спорт газет чыкъса да, аламан болуук эди. Республикада ол жаны бла жаныкъла къаролен», - дегенди ол. Муадин Кумахов аны юсюнден саягъыны этерге айтахан. Болсада газетте да спортка энци магъана бергенлерин, анга жораланган материалла саулай бир бетни алгъанларын да белгилегенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.
СУРАТДА: Владимир Черкашин (онг жанында) Анатолий Канунникову мультиплексиши иши бла шагъарейленди.
Суратыны Р. МАМИЕВ алгъанды.

Жыйылыу

Жаш журналистлеге къайгырыргъа, ветеранлары сынаулары бла толму хайырланыргъа

Ветеран - журналистлеге болушук этюу бла байламлы КъМР-ни бу чыгарма союзунда республикада бу сфераны аянытууга уллу къызын салган адамлары - Мухаб Бжеников, Чамалъ Базиров, Моталаны Светлана, Елена Накова, Алла Скорых - къатышулары бла жыйылыу болгъанды. Ала, бу проблеманы тинте, кеслерини предложенияларын да бергендиле.

134 ветеран бар эди. Кертиси бла айтахан уа, республикада 242 алай журналист жашайды. Эзелдеде болгъан башчылакъ бир сытуу бла чыкъгъанды - 2008 жылда ала районда ветеранлары санамгъанды. Биз былайда бир проблеммагъа

да тобегенбиз - былай уллу къуууну ветеранлары шахар советинде къаргъага сойменгенди. Аны бла байламлы жаланда бир амал барды: ала бизни аллыбызгъа бармаса, биз республикалы советте кирде болуукъуз. Он сорру бла мен болгон окуна корюшиме, дегенди ол.

Жыйылыуда союзгъа жаш журналистлени къаргъага кереклиги да чертилгенди. Аны бла байламлы торлю-торлю пресс-службада ишленгенлени союзгъа кирдегиз келендирде болууга айтылгъанды.

Ахыры 2-чи бетдеди.

ПАРЛАМЕНТ

Юч сабий тапхан анагъа - къырал себеплик

Ызы бла повесткагъа кёчгенди. Биринчиден, Промышленность, жол молк, транспорт эм связь комитетини башчысы Юрий Кочесово «КъМР-де автомобиль жоллары эмда жол молкно юсюнден» республикалы законга торюнилеу кирюу жаны бла проектни кёргозгенди. Ол регион эм муниципальный шарада машинала бла жюрюрге чек не заманда салынгангын белгилер мурат бла хазырланганды. «Законда айтылгъаныча, автомобиль жоллары тирилеринде ил-жер-техника сетъ-лени таппандыргъанда неча аланы ишлетгенде, адамлары къатышулары бла уллу жыйы-

КъМР-ни законла чыгаруучу баш органы президентимуну кезулю жыйылыуунда 20-дан аслам проект сюзюлгенди. Аны Парламентни Председатели биринчи орунбасары Руслан Жанимов бардыргъанды. Депутатла кенешгенден сора Парламентни пленар жыйылыуун 26-чы сентябрде бардырырга оюлашгандыла.

лыула бардырылганларынча, машиналары айлануларын тыргъа неча чек салыргъа болды. Бир торлю къауға неча табыгъат къыйынлык чыгъарыла къоркчу бар эсе да, машиналары тохтатыргъа жарарыкъды», - деп анылатханды Кочесово.

«Энергияны аялуу хайырлануучу эмда Къабарты-Малкъар Республикада энергияны чыгарууну фидальдылгъан ёсдюрюю юсюнден» закон да сюзюлгенди. Къурулуш, ЖКХ эм отлукъ-энергетика жаны бла комитетини башчысы Валерий Гриневич анылатханыча, энергияны аялуу хайырлануу жаны бла муниципальный программа-

лагъа тутхулуклу этилликди, товарла чыгаруу рыноку айнытууга аха ёлениорюкю. Уруну, социальный политика эм саулык саклау комитетини башчысы Жанатайлы Салим КъМР-ни Башчысы Арсен Каноковну буюругу бла «Юйорню, аналыккыны, аталккыны эм сабийликни къоруууну юсюнден» республикалы законга торюнилеу кезуленганды торюнилеу кезуленганды. Алагъа тийишлиликте бир жолгъа юч эм андан да кеп сабий тапхан анагъа хар баласы ючюн 50 минг сом теленириди. Бу закон кеп сабийни юйорюлге болушук этюу энтта бир мадары болуукду.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Пресс-конференция

Къыралыбызны Президентини указларын толтура

«Единая Россия» политика партияны КъМР-де регион бёлюмонде «Сабий садла - сабийлеге» деген партия проект республикада къалай тамаланганы сюзюлгенди

Тюбешуно ача, КъМР-ни Парламентини спикерини орунбасары Татьяна Саенко РФ-ни Президентини кеп указларында 2013 жылгъа дери сабий садларыны дефицитин кетиррге буюрук берилгенди эсгертенди. Бытыр сентябрде уа «Единая Россия» башламчылыгы бла энци программа жарашдырылгъанды. Аны болушугуу бла бу сферада кемчилик ачыкълангандыла, аланы кетирча мадарла этилгенди. «Бытырдан бери бу проектти чеклеринде уллу иш тамаланганды», - дегенди Саенко.

министри Пашкан Семенов билдиргенича, жангы законлагъа тийишлиликте 3-7-жыллык сабийле барысы да школгъа да окуу юйеге бла жалгъагылыгъа керекди. Биогонюкде уа Нальчикде ол жыл санда 47,9 бала барды, аладан 4,5 минги башланган окуу юйеге жорюйдиле, дагыда школгъа дери окуу юйеге бла сабий барды. Сёзге къошула, Татьяна Саенко республикада юч жылдан жети жылгъа дери 3,4 минг бла сабий садлагъа очердеде тургъанын эсгергенди. «Алагъа экижыллыккыны да къошсак, дефицит андан да кеп болуукду. Алай

аы кетирча мадарла этилди. Федеральни арадан субъекте «Единая Россияны» фракциясыны тилеге бла 2011 жылда ёсдюрген 500 миллион сом ёленионгизди. Бытыр а ол ачым миллион сомгъа дери кёбейтилгенди. Быйыл а битеу къыралда да школгъа дери билим беруу системаны ишчи къурауға 50 миллион сом ёленионгизди. Къабарты-Малкъарда быйыл 507 миллион сом берилгенди. Ана республика да кесини юлюшюн къошарыкъды - 128 миллион сом», - дегенди Саенко.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Турнир

Ол жаш тёлуге къачан да иги юлгю болгъанлай турлукуду

Озган ийикъда Тырнауу шахарда IBF эм WBC версияла кёре дунияны интерконтинентал чемпиону Дотулыны Ахматын хурметине атайып къураулган турнир болганды. Ана СКФО-ну бла ЮФО-ну субъекттеринде бек кючю «А» класслы боксчула къатышгандыла.

Эришулени къууанчы ачылууна КъМР-ни спорт эм туризм министрли Аслан Афаунов, КъМР-ни Парламентини Спорт эм туризм комитетини председатели Сумайланы Ахмат, «Единая Рос-

сия» партияны регион исполкомуну таматасы Татьяна Канунникова, Эп-брус району администрациясыны таматасы култугъун толтургъан Афаушкъаланы Раиса къатышгандыла. Аланы хар бири да Ахматын ариу сёзле бла эсгергендиле.

Ахыры 4-но бетдеди.

Титилу

Газ ючюн артыкъ тёлегенли 1,5 миллион сомларын къайтарлыкъдыла

КъМР-ни Энергетика, жашау журт-коммунальный молк эмда тариф политика министрствосу 33 тинтуу-ревизия иш бардыргъанды. Аланы алтысында законга бузукулук этилгени ачыкъланганды. Ала дарман багъала бла байламлы эдиле.

Битеу да 9 административ ишге къаралганды. Аланы барысына да бирге 611 минг сом тазир салынганды. Дагыда Къабарты-Малкъарны адамларына газ ючюн тёлеген артыкъ 1 миллион 480 минг чаклы аханы илерине

къайтарырга буюрулгъанды. Он аханы 930 адамгъа къайтаруу ючюн, соруу бла министрство кеси корюшди. Ала сечтирчиси болмагъан абонентдиле.

Бизни корр.

Къабанакъгъа къарууну жангы амаллары	Быйыл хажиликге жюрюу къалай торлюу къуралыкъды?	Билим береди, хунерпилеге жол кёргозтеди	Суратларында - ахшы къууумла	Минги таууга кезуилу кере чабышырыкъдыла	Аламат паркыбыз
2 бет	3 бет	3 бет	3 бет	4 бет	4 бет

Юч сабий тапхан анагъа – кырал себеплик

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

«2014 жылда КъМР-де пенсияла социальный къошакъны елчемин тохташдырыр ючюн, пенсиячылагъа жашау этерге жетерик аханы бек аз елчемин юсюнден» закон да сюзюлгенди. Жанатиланы Салим бу проектти 1-чи октябрда дер кыйбат этерге кереклигин чертенди. Ол а Пенсия фонд битеу телуени заманында тохташдырыр ючюн этиледи.

Президиумну членлери КъМР-ни Правительствоосу республиканы мелигинде болгъан акцияла приватизациясыны юсюнден тегилген да тингендиле. Анда «Кабкальминист», санаторий «Чапка», пансионат «Вольфрам», «Водогрязелечебница» ачыкъ акционер обществоланы акциялары эмда «Нальчик» къошакъ койну мекямны, аны тиресинде жерни юсперинден барды сёз. Экономика политика, ырысхы эмда предпринимательство

жаны бла комитетни башчысы Сафарби Маремукон анылагъанчы, бу объекте республиканы бюджетни къурагъанда хайырланмайдыла. Андан сора да, ала барысы да кырал ырысханы приватизациясыны программасында белгилендиле. Битеу законопроектле Парламентни кюз арты сессиясыны планына къошулгандыла. Ала депутатланы эмда жуупты ведомстволаны къарауларына берилгенди. Кенгешде дагъыда РФ-ни субъектеринде законла чыгарыучу органланы законодательный башламчылыклары да тинтилгендиле. Ахырында депутатла ветеран ишин айналыгъа салгъан кыйыны ючюн КъМР-де уруну, урунуну, Саутланган Кичелени эм право нызамны саклауучулары ветеранларыны республика советини пресс-службасыны башчысы Муажид Кушовну Парламентни Сайлы грамотасы бла сауагъларга онуюлашкандыла.

Люба БАТЫРОВА, КъМР-ни Парламентини пресс-службасыны башчысы.

ЫРАЗЫЛЫКЪ

«Россеини тыш кыраллы политикасыны хорламы ёхтемлендиреди»

Битеу регион уруш бююгъамбла башлангъа деп къоркъ тургъанды. Алай Россеини Башчысы Путинни эмда тыш къураула жаны бла министр Лавровну хайырындан мамырлыкъ сакланганды. Мен акый этгенди, уруш болуукъ тойлодо. Ол а россеини дипломатияны уллу хорламыды эмда аны даражасын бийке къюргенди, деп башлагъанды жыйылынуу Хафизда.

РФ-ни Президенти Владимир Путинни политикасы Сирия Республиканы урушдан саклагъанды, битеу Жууукъ Востока мамырлыкъны къорулашганды. Ол а Сирияда жашагъан черкеслине жашаулары жокълагъанды. Аны юсюнден къабартылганы «Адыгъ Хас» жамауат организациясыны башчысы, «Адыгъ псалъ» газетини баш редактору Мухамед Хафиз журналистле бла тобушеуде айтханды. Пресс-конференция миллетини атындан Россеини онуючуларына ыразылыкъны билдирир мурат бла къураулганды.

Ол Жууукъ Востока болумуну, регионга геополитика сейрлене болгъан кыралланы политикалары юсперинден да кесини оюмун айтханды. «Анда бизни ата журтларыбыз жашадыла. Сирияда къурагъа да жокъ минг адам ёлгенди, ала аны арасында бизни жерлерибиз да бардыла. Черкесиле жашагъан эпле

бузулгандыла, адамла, къачып, Россеиге келдиле. Мен бюгюн Сирияда «Черкесилени жаңда урулукъ обществоосу» организацияны таматасы Акрам Гугъ бла сёлешкенме. Ол да сиричкеле, оу саңда бизни жерлерибиз да, Россеини политикасына ыразылыкъларны айтхандыла», деп

къошханды ол. Тобушеуде сёз Сиридан Къабарты-Малкъарга къочу келген жерлерибизге юсюнден да баргъанды. Хафизда билдиргенди, алагъа жамауат, тукъуми биригиле, бизнесменле уллу болушукъ этдиле. Сиричкы черкесилеге себепликке теле-

Фатима ТОКОВА,

Жаш журналистлеге къайгъырыгъа, ветеранланы сынаулары бла толму хайырланыгъа

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Андан сора да, жыйылынуу баш борчу – ветеранланы союзуна комиссияларны къурауа да сёз белюнгенди. Алай бла анда энди юч комиссия ишлериде къурау эм финанса жаны бла (башчысы М. Герондоков), социальный (башчысы Р. Шогенова) эм байпалныкъла жорютуу жаны бла (башчысы К. Маковто). Ала аны таматалары октябр айда бардыркы мероприятиялары планларын жарадырыр берилди.

Хар башха сфераладача, журналистлени араларында кыйын жашау болуугъа тоушенле бардыла. Жыйылында алагъа болушукъ этиню амалларда да сёлешкенди. Алай юч кырал газетни баш редакторларына ол мурат бла донор фонду къурауа болушурча предложенила этилдиле. Республиканы Аспалы информатия органыла жамауат эмда дини организацияла жаны бла министрствоуа да бу оюму къабал къюргенди. Андан тышында, ала жууукъ заманда «Акули пера» деген

курсланы ачар муратлыдыла. Ала биринчи ноябрда башларыны къырыдыла, ала аны кезилеринде белгили журналистле жаш коллегаларын кеслерини сынауларына койретиркидиле. Алай союзу муратын Борис Мазиков, бу башламчылыкны жашауда бардырыгъа кыйын болуугъун айта, алагъа тобушеуде къурауа, курслауа уа арда къечерге кереклисин белгиленди.

Кесини предложениларын чамал Базиров да этгенди. Ол Журналистлени союзуна Статейинала советини ишин тирелендирер умуда планын жарадырыгъа, аны толтуруугъа жууула адамланы айырыгъа, кезилеу жыйылында уа этиген жууушланы юсперинден отчётла жарашдырыгъа кереклисин чертенди. Ахырында жыйылында бирден сфераны айттыгъа дайым сёз бурган адамлагъа «Журналистикагъа себеплик этрини ючюн» деген майдалны берген оу этгенди. Аны юсюнден болум къыса заманын ичинде хазырланганды.

КУЛЬШАНЫ Зульфия,

Къагъанакъгъа къарауу жаңгы амаллары

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Республиканы перинатальный арадача жаңгы технологияны кийирнуу бардыргъанлай турадыла. Къагъанакъла энди комбинезончукъла, келчеклик кийдирип, аякъчыклары, къолчулары да эркин бошланлы турада этдиле. Алгъачча, къаты да белемдиле.

Перинатальный араны баш врачны къуллугун толтура тургъан Зарема Крымшохалова анылагъангъа кере, Россеини белгили араларында сабийни къаты белуе терени эрте кыйгъандыла. Аны къагъанакъны физиологиясына терс келгенге санадыла.

Специалистле белгиленгенге кере, бу амал гитчечикни аякъларын, къолларын тарт сөз эттирди, аны чархында-саньында жылынуу саклауу бузулды, къаны да ики жюриемеди, суствалары аурууга неди сабийнику суммай тургъанлай ёпопкъылыгъа болушукъ деген къоюрунуу турады. «Къагъанакъ бек игиси- ол буки амалны да алышдырыр

хайырланууду. Ол абадан адамны къозлууда тургъан заманда анга кепт кийим кийдириге керекмейди. Учурдукъ-чунда жатхандыла уа, асыры къаты тартдырмай белесе тапды. Сабийчик жукъламай, ойнагъа тартылгъан кезинюнде уа анга кийимчикке кийдирди, санларын эркин телдирдира чамал, ол хар жаны бла да тюз айнырыкъды», дейди баш врач. Арада сабий бла ана хар заманда да бирге турада мадарлар да этилдиле. Къагъанакъ туугъанлай окуна, аны анасыны ёшюне саладыла. Алай этилсе, гитчечикле рахитден, анемиядан, ОРВИ-ден аз ауругъанлары, аурулукъларына да ики къошхандыла да этилдиле. Къагъанакъла болындадан чыкъгъычында да, аналары бла бир палатада турадыла. Алагъа уа медресетла болушдыла. Перинатальный ара акушер-гинекология жаны бла болушукъ этуде республикада баш урдуедагъа саналады. Андан сора да, мында сабий саклаууна

торлю-торлю аруулары болгъан тиришуулагъа да бийик теуеулегила бла хайырланлы багъадыла. Арада аурулукълары бек аз болгъан – 500 граммдан башлап – жаңгы туугъанчыкълагъа да бюгюнню медицинаны излемлери тийишлиликке къарайдыла. Жылыны алындан башлап мындагы специалистле республиканы бирси былай урдуендиле консултация - мела, тодика болушукъ да этдиле. Ол а медицинаны квалитетини иленирнуу жаны бла стандартланы жашауда бардыруу бла байламды.

Бизни корр.

Къыралыбызны Президентини указларын толтура

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Билим беруу жаны бла законлада энчи иели сабий садла ачарга эркилик берилгенди. Былайла урдуендиле къурагъанлагъа кырал себеплик да этилди. Алай, тобушеуде белгили болгъанча, Къабарты-Малкъарда бу башламчылыккъа уллу сейр жокъду. Бюгюнлюкде ведомствоуа жаланда биреулен келгенди сад ачарга сюйгенни билдирди. Аны сыйлауу министр республикада жашагъанла кырал урдуендилеланы сайлауларында, аны бла бирге уа очеряде артыкъ уллу болгъанларында кереди.

Жууукъ заманда уа республикада жети сабий сад ишлениркиди, ол санда Нальчикде, Жемталада, Баугентде, башха жерлерде да. Ала аны барысында да минг балагъа жер къураулыкты.

Жыйылында саулукълары осал, сакат сабийлени окуу юйле бла жалчытуу юсюнден да баргъанды сёз. Министр ол

магъаналы жумуш болгъаннын чертенди. Бюгюнлюкде 450 сакат жюриюуде садлагъа. Алагъа анда тийишли халла къурагъандыла, болса бирде ата-анала ауругъан сабийлерин сакитлеге бериге ашыкъмайдыла, деп белгиленди.

Тобушеуде шолгъа деру билим берген урдуендилеланы окутуу программаларыны,

алада регион компонентни, устаналаны аякъ хакъларын ёсдюрунуу. «Билим берууню юсюнден» Федеральный конуу энчиликлерини, сабий садлаа окутуу ючюн ата-аналадан хакъ жыйынуу юсперинден да баргъанды сёз.

АБДУЛЛАХАНЫ Фатима, Сурат авторнуду.

«Жамауатыбыз хакъсыз он федеральный каналгъа къарарыкъды»

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Орусуланы «Вече» культура араларыны башчысы Анатолий Канунников а бу кюнледе «Кабардино-Балкарская правда» газетде «Этана» завод нек ачыгъаныны, ол ишлене, Май эм Прохлада райолада жашагъанла къаллай хайыр тошеригини юсюнден уллу материал басмаланганын эсертти: «Аны кыйматы уллу болгъанды. Адамланы предприятингъа кёз къарамлары терленгенди. Аны хайырындан районда тышына кетерге сюйгенлени саны азайгъанын шарт айтталыкъма. Аны ючюн былай анылауу материалла терк-терк басмалана тургъа керекдиле» - дегенди.

Ызы бла Жамауат советини келечилери «Россеини телевидение эм радиовещательный бригиуо» кырал унитар предприятияны «КъМР-ни радио эм телевидение берилени вешельный арада» филиалыны УКВ щенде болгъандыла. Аны башчысы Сафудин Жилев айтханыма, бюгюнлюкде телевиденини ишин цифровый форматда бардырыра битеу мадарла этилгенди. «Сиз аны жууукъ заманда кесигиз да кыраллыкъсы. Синам халда уа биз жылыны алындан бери цифровый форматда ишлейбиз», - дегенди.

Жамауат советини келечилери «КъМР-ни радио эм телевидение берилени вешельный арада» филиалыны УКВ щенде болгъандыла. Аны башчысы Сафудин Жилев айтханыма, бюгюнлюкде телевиденини ишин цифровый форматда бардырыра битеу мадарла этилгенди. «Сиз аны жууукъ заманда кесигиз да кыраллыкъсы. Синам халда уа биз жылыны алындан бери цифровый форматда ишлейбиз», - дегенди.

Жамауат советини келечилери «КъМР-ни радио эм телевидение берилени вешельный арада» филиалыны УКВ щенде болгъандыла. Аны башчысы Сафудин Жилев айтханыма, бюгюнлюкде телевиденини ишин цифровый форматда бардырыра битеу мадарла этилгенди. «Сиз аны жууукъ заманда кесигиз да кыраллыкъсы. Синам халда уа биз жылыны алындан бери цифровый форматда ишлейбиз», - дегенди.

Жамауат советини келечилери «КъМР-ни радио эм телевидение берилени вешельный арада» филиалыны УКВ щенде болгъандыла. Аны башчысы Сафудин Жилев айтханыма, бюгюнлюкде телевиденини ишин цифровый форматда бардырыра битеу мадарла этилгенди. «Сиз аны жууукъ заманда кесигиз да кыраллыкъсы. Синам халда уа биз жылыны алындан бери цифровый форматда ишлейбиз», - дегенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима, Сурат авторнуду.

МЕДИЦИНА Саусузлагъа таплыкъгъа

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Къабарты-Малкъарны саулукъ саклауу урдуендилеларында кюз арты-къыш кезиге хазырлануу къыста барды. Ол жумушлагъа бюгюннен 12,2 миллион сомдан жарымы хайырлангъанды. Бек магъанлы жумушлагъа Республиканы эндинология араны жаңгы котельясыны къурулушун, Элбрус районну къызыл кызыл тамакваландыны болуула тубреланы алышдырынуу сакнагъа болушукъ. Андан сора да, 6 урдуендиле да башлары жаңгъандал жабылганды. Тершоюнде уа терезелери аякъ хандыла, чардаклары суукъ ётмевча этгендиле. Бу ишлеге жарымы миллион сом чамлыкъ ахма къоратылганды. Тери-венерология диспансерде, Терк районуна бла Закоково энди ар болнычаларында санитар-техника оборудованыны алышын-терши кызыл тамакваландыны болуула 400 минг сомдан артыкъ ахма жоюлганды. Уржайоно энди регионгъа эм Наркъса-

ланы стоматология поликлиникасына ремонт этилгенди. Анзорей энди район болнычаланы жыйуу баргъан ызы алышдырылганды. Нальчикни 1-чи номерли поликлиникасында да тубрелары жаңгыртылганды. Бу иште 280 арты сом къоратылганды. Дагъыда ара шахарны энчи сабий поликлиникаларында да жыйуу баргъан системаларыны алышдырылды. **КъАСЫМЛАНЫ Аминат.**

Дата

Эбрус району сабийлиени эм жаш адамлары чыгармачылык фахмуларын ёдорюню Моксаланы Магометни атын жюротен арасы кыралганын быйыл 60 жыл болды. Ол сабийлеге кышак билим берүүгө көбүз заманы ичинде мааналы иш тамалды. Бек алга анда сурат ишлеушолени, авиа-модель, тепсерге эм сурат алыргы юйретген кружокка бар эдиле. 90-чы жылдан сора аны «Мотор», «Фрэн-коок», «Фантаз деген филлилары кыралганды. Алай бла сабийле жашаган жерлеринде фахмуларын ёдорюне онг тапханды.

Билим береди, хунерпилеге жол көргюзтеди

Жылдан-жылга араны иши игден-иги бола барганды. Мындан 7 жыл алгач ол сабийлеге кышак билим берген урчедениланы арасында бардыргыян Битеурсейе конкурса лаурат болганды.

Бюгонюкде сабийлиени эм жаш тёлони билимлерин ёдорюню арасы районда битуюлю билим беруино айрыкмаалык бөлуюм болганды. Аны юсюндөн Араны директору Мисирланы Фарида быйла айтханды: «Биз кышак билим беруино беш тюрлю программга кёре бардырабыз. Ала былайды: спорт-техника, илму-художество-эстетика, соци-ально-педагогика эм турист-краевед. Сабийле ол тюрлю плангага, программагага кёре бардырылган дерследе, кружокка фахмуларын, билимлерин андан ары ёдорюле.

Озган окуу жылда арада 36 сабий бириги ишленди. Алада мнгден артык сабий билим алганды. Жаш тёлу жашаган жерледе,

клубладан сора да, алты шкода филиалла кыралгандыла. Ала-ны арасында «Геолог» спорт комплекс эм Кенделенде культура юйде сабийле аверсен бош заманларында фахмуларына кёре билимлерин, усталыкларын андан ары ёдорюне онг табдыла. Бусагагыта району битеу эл школларында сабийле сюйген кружокларына жюрюра этуге артыккаду улпу эс бурулады.

Ара битуюлю билим берген Учреждениланы бир бирлеринде бла байламлыкларын ёдорюню жаны амаларын табды. Сёз ючюн, Тарнагууда 3-чо, 6-чы номерли орта школаны 9-чу эм 10-чу классларында окууганыла бир бирлеринде шуктедиле, бир бирлеринде бардыла, бир бирлеринден кеп затка юйрөнөдиле. Шахарны башха школлары да сабийлеге художество-эстетика билим беруи жаны бла кеп башламчылык этедиле. Ала былай биригиуледе фахмуларын ёдорюледе: «Фахмулу кылопа», «Чемперле», «Тамашалык тактыкыкала».

Жаш адамла тууган жерле-рини ариулуугун кёрюча ана тиллерини тамашалыгын,

миллет литератураны татууну сезерге юйретирча кеп тюрлю ишле маганалы жерни аладыла. Ала этнография, фольклор оюнланы, агачдан ишленген адыраланы да кесирини дерлеринде уста хайрандыдыла. Ол жаны бла «Малкыр литература», «Агачны жонуп, саугула, юй керекле ишлеу», «Кийизле», «Тай адетле», «Тайлан» жыр студияны сабий биригулерини ишлерин энчи белгилерчады.

Ол тюрлю усталыкыла бла байламлы билим алгачылага окуу жылы ахырында экзаменле боладыла, кимни кылайла жетишими болганына кёре кылопарына шагытлык кыагытла бериледи. Озган окуу жылда алай эркинлик 17 жаша бла кызгыз берилгенди.

Сабийлини чыгармачылык фахмуларын айтчыга жаны бла ол тюрлю ишле бардырылп турганларны хайрандан араны кеп жашы, кызы конурслада, фестивалыда, эришюледе алчы жерлени алганды. Сёз ючюн, «Медицина эм биз» деген биригуенд Эмилия Афуцц Битеурсейе конкурса

хорлаганды. Зумруд Сафарова ол биригуледе билим алады. Ол да республикалы илму конференцияда биринчи жер алганды.

«М да кеп хайтишим бла максаттуу», «Агач уста», «Кийизле», «Тай адетле», «Авиамоделизм», «Миллет тепсерле» республикалы творчестволу конкурслага артыкка тири кытышардыла, 2-чи, 3-чо жерле аладыла. «Ракета модель» кружокну сабийлери да жетишмилери бла бизни кеп керу кууандырдыла. Ала Улуу Хорланмы эм космонавтаны конюлерне аталып бардырылган эришюледе 25 жер хорлагандыла.

Бери келгенени хар бири кесини кёлю тартах усталыкыга юйренирге, билимин, фахмуун ёдорюне онг табдырыла. Педагог коллективте 36 адам ишледи. Ала-ны асламысны бийик билимлери барды, окутуу, юйретиу ишле синаулары улуду.

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий.

Кызыл жер

Бу граждан урууда ёторюк кёп эди, эки жанындан атылган топ окыладан эсе. Келимиз, тергеп кёрюйк: неч болшанганды бу кызуат эм бизге ол не ючюн кыргызчуулду? Аны билир ючюн, «Комсомольская правда» газетни корреспонденти Нигина Берова жаканым от чыхырыча атланганды...

Сирияга узушну беш сыйлауу

Дамаскдан кёз кыарам

1-чи сыттау

Жарлылык

Чандырылтуула, сауутгадан атыра Сирияны ара шахарында табигыйатны бир кесги болуп калгандыла. Шахарны арасы эртегили архитектурасы, кеп ёмюрлюк шопшугу бла адамны ёдорюсундыды. Аны таушдан Маржи майдандагы кёрючон-ле жан-жанына уадыла, адамла уа энди есекенгенг окуна этмейди. Жаланда арадады алай. Шахарны кыйырыларнда орманла уа сугулуасала игиди. Ариу эски Дамаскны этеклерин

2-чи сыттау

Азатлык

Шёндю 2011 жылда Дамаскда болган митингиле кытышхална тапхан тын болукдуу, Москвада Сноудени тапхандан эсе. Аны бла мактанайдыла. Алай эсе да, оште ушашты мутуз аракы ичле турган энчи ушакладе не айтырга да он барды.

Биз тюрлеуле болурун сюйген эдик. Кеп эркинлик да болурун. Бизге парадика кийирдилерини, бизни ортё ёмюрлеге кыайтарыларны сюймөгөнбиз. Шёндю, ол не юкюлю эсе да, биз Асада кызууртурга

Жууук Востоку кеси сюйгенича кырай башлаган эди. Иракка нисан да кыруду Дуиняны жангы кызыгыча кызууру юкюк. Европадача, терк жореширге керек эди, Востоккача, ашыкмай акырын жорешмей.

3-чо сыттау

Дин

Кыонак юйно башындан - алам ариу кёрюмю: Аль-Кабуну районунда кыара топон, анда уруу бара турады, жууук планда уа - киласаланы жорлары эм мекитилери жарык айтты. Алай бир халкыла эм динле болган жерде жашар

эркинликсиз ишленген эришигытла билгенденде. Мында поддвалада урушну салтауларандан бири болган буювекле бугуруу жашадыла.

15 жыл мындан алда бир-бир ёзөндө, дарман хансала ёсгөклери себелли, бедумилге алтыларын «кютерге кыймагач» анда правительство, дегенди кыралны сатыу-алуу-промышленность палатасыны члени Али-Аль-Ахмид. Аны айтханына керу, заловендик ёзөне аз эдиле, алай эсе да, чинөөнлик андан да озуп тайгычны, ботонда кенгенд чекленгенди. Бедумиле хар заманда да кёчючюле болуп келгенди. Арта, ала-ны жерлерин сыйыргандан сора, ала шахарлага тарпынгандыла. Юйле ишлеп, шахарланы жарлылык бла кырушалгандыла.

Ол арфыкалы жарлыкты тюрлю-июдо, биз билгенча. Экономиканы востокворенде бёлуюмюо тамата преподатели Андрей Чупригина айтханына керу, урушха дери Сирияда ачык деген зат болмаганды.

Сирия аш-азык продуктла бла хар заманда да кеси кесин жалчыты турганды. Промышленностуну асламысы аскерини болгонды. Сора жегиле программенде, кыол усталыкыла. Нефть - валлотаны келтирип турганды. Валютаны 10 проценттин баш кыраллада ишлеп, сирияныча да жибер эдиле. Алайды да, 2011 жылда башланган кызуу-салуу ачык сынаганыла бла кыуларны кызуу-салуулар тюрлю эди. Жарлыла мында бек аз эдиле.

Аль-Аль-Ахмидни оюмуна керу, ала-ны ичлеринде кеси джихазларын башлагыа келленгенде да табылгандыла.

итенебиз. Жаланда ол бла аскер айрыккала бизни терроризми жаканыминден.

Жаш Башар Асад 2000-чи жылда болган эди президент. Кыралга 28 жылны ичнде башчылык этип турган кесини атасыны орунуна. Башар кеп торлону башлаганды. Экономиканы модернизацияларга, финансланы системасын либерализацияларга, корошкенди. 1963-чю жылдан бери бардырылган кыйын болуму кютерге айхан эди. 2000-чы жыл башланганда ол оюму жашауда бардылганганды. Экономиканы консерватив аскерилден кыруалган элита кыуу алай эттерге чырмауук этгенди. Алай бла Асад торлениуини жашауда бардыралы кыалганды. Кыыйын болуму нисаным ол, 2011-чи жылда митингиле башланганлай окуна кептер эди. Асыры кеп.

Омийдиланы мекитилерини байлык сынагандан отуларандан биринде Иовни Крестителни башы саккандыла дейдиле. Былайда Югитери токанасы эм христианни килиса болгандыла. Да сора килисаланы мекитилени кытардыла ишле эсөвө, бир юйюде башха-башха динче башуру заманда ончю адам жашай эсөвө, диниле урушлары кыайдн келди бер?

Шёндю уруш, эки иветли мусульманланы - суннитилени бла шейитилени - араларында барган урушха дейдиле. Сирияда башы кептреле - халкыны ючен экидиле эсе. 10 процентни христиандыла эм башха динилени келтириледи. Алавитле 12 процент болдыла. Ала шейитилени бутак шыдыла. Онуучу кыуу алазанды.

Харез Асад, шёндюго президентлине атасы, президентлине алавитлини династияларын башлаган адамды. Ма ол кюшүндө Сирияны алавитлерин бла Пиваны, Ираны эм Иракны шейитлерин бириктирирге.

Ахыры 4-чю беттеди.

Жыйылыу

Кыбарты-Малкырдан 143 адам Сауд Аравияга жолочулукка хазырландыла. КМР-ни Муслиманлардын дин управленисына башчылыгында ала Меккага хаж кылырга эки кызуумга юлешини юсеринден сорулары болганыла уа баш эмда орта кюн Нальчикни ара мекитинде болуук дерслеге келип, аллага жуулапа табарыкыдыла.

Чакки службаны келечини Андрей Шевченко уа Россияден таш кыралга чыкгында кылайла жорукла сакканырга кереклигини юсюндөн тынгылы халап айтханды. Ол билдиргенча, ала хаж кылырга хазырланганга эчи бршюрала хазырлауа андыла, анда таш кыралга баргында кылайла

аэропортта иелерне юлешинирикледи. Бусагыта уа жолочула привакала этдиреге керекди. Алагы 1-чи номерли полкитиникинче кабинет берилгенди. Хаж кылынуу тёлерини юсеринден сорулары болганыла уа баш эмда орта кюн Нальчикни ара мекитинде болуук дерслеге келип, аллага жуулапа табарыкыдыла.

Чакки службаны келечини Андрей Шевченко уа Россияден таш кыралга чыкгында кылайла жорукла сакканырга кереклигини юсюндөн тынгылы халап айтханды. Ол билдиргенча, ала хаж кылырга хазырланганга эчи бршюрала хазырлауа андыла, анда таш кыралга баргында кылайла

Быйыл хажуликке жорюу кылай тюрлю кыраллыкы?

сөлөшп, кырал борчугуз болганын бла кыалганын билгиз. Ол он кон алга тюрлю керекди. Ансыз муратыгыны толтуралмай кыалкысыз», - дегенди ол.

Быйыл хаж кылырга барганыла путёвкаларын Дагыстандан «Кавказ» турфирма хазырлайды. Ол кюн тобушуге аны генералый директору Магомед Магомедов да кытышты эди. Компания бу иште тынгылы хазырланганлары кёрюнюп тура эди.

Магомедов билдиргенча, КМР-ден баргыла Мекка Аль-Харам мекитин бир километр узаклыкка кыонак юйде жашарыкыла. Ол а бек жууукдуу. Кавабга алайтын тюр жол бла барылады, орам-орам сайын бурулмай. «Бизни фирманы хайыранганланы битеу илземлери толтурурга корешкенбиз, хаж кылынуу бийик даражада бардырылча кыолдон келгенди этгенбиз. Алаха бизни да, сизни да кыйыныгыны суулаха жазар деп шынама», - дегенди ол.

«Кавказ» компания жолга чыккыганга саугала да жашарык кыонак юйде ден, алагы бир кибик сумкала бериллики. Ала-ны хар бирини эки номер барды, ол жаландан иесине белгилли болуукду. Багажы этюдю, ол алышын

мача этиледи.

Жолочула бир бирлерин тас этмезча уа, «КАВКАЗ» деген жазуу бла эр кийилге кыеле, тиширулууга уа жашил жужуука берилгенди. «Алай бла сиз бир биригизни, узакдан да кёрюп, танып турлукусуз», - деп анылатханды ол. Саугага Кыранла, компакт дискле эмда хаж кыалгандан окулуугура керекли дууала бла сурала жазылган кытапчыкыла да юлешингенди.

Мисирланы Хызыр компания хазырлаган путёвкала иги болганларын чегтенди. «Былтыр Мединана бла Меккада турган конюле азык этгенди, биз муслиманлагы маганалы, сыйлы жерлени кералмаганбоз деп таркыганла болгандыла. Быйыл а кёллерине тигенден болмазла деп ийнанма. Жолочулук бек аздан 23-25 конюне дери созулуукду. Хар чени да кёрюге заманыбыз болуукду», - дегенди.

Ол билдиргенча, путёвкалы багысына аш-азык эмда анда кыурам этерна малыны багысы кирмейди. Бу жумушха хар кимни кесини боюундадыла, алай жолочула жашарык кыонак юйде аш хазырларча энчи жер барды, аны бла хайырангырга болуукду.

Муслиманланы тобушуну бардыргыналга сорулары кеп эди. «Алага жууула алгандан сора, багысы да бирге тюр намызы кыалгандыла.

Жолочулук бек аздан 23-25 конюне дери созулуукду. Хар чени да кёрюге заманыбыз болуукду», - дегенди.

Ол билдиргенча, путёвкалы багысына аш-азык эмда анда кыурам этерна малыны багысы кирмейди. Бу жумушха хар кимни кесини боюундадыла, алай жолочула жашарык кыонак юйде аш хазырларча энчи жер барды, аны бла хайырангырга болуукду.

Муслиманланы тобушуну бардыргыналга сорулары кеп эди. «Алага жууула алгандан сора, багысы да бирге тюр намызы кыалгандыла.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

атланганга бла тобушуну бардырылганды. Анга РФ-ни КМР-де Чекки управленисына эмда путёвкаланы хазырлауа бла жорюшөн «Кавказ» турфирманы келечилери да кытышан эдиле.

КМР-ни муслимдиги орунбасары - кызууму башчысы - Мисирланы Хызыр хаж биригенича, биогюнлюк документте Сауд Аравияны посольствосундадыла, ала хаж этилгенден сора

документке керек болганына, адам кесин кылай жюрюторюго да жазылыды.

Федеральный законлагы кёре, кырал борчлары болганыла, кредиттери, административ тапирлери, ол санда жолда жорюно жоруктарына бузукулук этгенлери ючюн, башха тёлелени заманында этменгени Россияне чегинден өтөрге эркин этилмегени эсертгенди Шевченко. «Бусагат окуна, притастваланы тюржубасына

сөлөшп, кырал борчугуз болганын бла кыалганын билгиз. Ол он кон алга тюрлю керекди. Ансыз муратыгыны толтуралмай кыалкысыз», - дегенди ол.

Быйыл хаж кылырга барганыла путёвкаларын Дагыстандан «Кавказ» турфирма хазырлайды. Ол кюн тобушуге аны генералый директору Магомед Магомедов да кытышты эди. Компания бу иште тынгылы хазырланганлары кёрюнюп тура эди.

Магомедов билдиргенча, КМР-ден баргыла Мекка Аль-Харам мекитин бир километр узаклыкка кыонак юйде жашарыкыла. Ол а бек жууукдуу. Кавабга алайтын тюр жол бла барылады, орам-орам сайын бурулмай. «Бизни фирманы хайыранганланы битеу илземлери толтурурга корешкенбиз, хаж кылынуу бийик даражада бардырылча кыолдон келгенди этгенбиз. Алаха бизни да, сизни да кыйыныгыны суулаха жазар деп шынама», - дегенди ол.

«Кавказ» компания жолга чыккыганга саугала да жашарык кыонак юйде ден, алагы бир кибик сумкала бериллики. Ала-ны хар бирини эки номер барды, ол жаландан иесине белгилли болуукду. Багажы этюдю, ол алышын

мача этиледи.

Жолочула бир бирлерин тас этмезча уа, «КАВКАЗ» деген жазуу бла эр кийилге кыеле, тиширулууга уа жашил жужуука берилгенди. «Алай бла сиз бир биригизни, узакдан да кёрюп, танып турлукусуз», - деп анылатханды ол. Саугага Кыранла, компакт дискле эмда хаж кыалгандан окулуугура керекли дууала бла сурала жазылган кытапчыкыла да юлешингенди.

Мисирланы Хызыр компания хазырлаган путёвкала иги болганларын чегтенди. «Былтыр Мединана бла Меккада турган конюле азык этгенди, биз муслиманлагы маганалы, сыйлы жерлени кералмаганбоз деп таркыганла болгандыла. Быйыл а кёллерине тигенден болмазла деп ийнанма. Жолочулук бек аздан 23-25 конюне дери созулуукду. Хар чени да кёрюге заманыбыз болуукду», - дегенди.

Ол билдиргенча, путёвкалы багысына аш-азык эмда анда кыурам этерна малыны багысы кирмейди. Бу жумушха хар кимни кесини боюундадыла, алай жолочула жашарык кыонак юйде аш хазырларча энчи жер барды, аны бла хайырангырга болуукду.

Муслиманланы тобушуну бардыргыналга сорулары кеп эди. «Алага жууула алгандан сора, багысы да бирге тюр намызы кыалгандыла.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

КОНКУРС

Суратларында - ахшы кызуумла

Академик С.Н. Фёдоров аты «Ленар» клиникада «Мен эм аны юйюм» деген жандауру менчик чеклеринде бардырылган «Насылы сабийлик» деген атла гитчеле ишлеп сурталыны эришюлерини эсеби чыгарылганды.

Быйыл шартны энчи белгилеуно тиимшли кереме. Ала-ны кезлеринден кызуу сабийле этгенди. Ала конкурса тюрлю-тюрлю жарнда ишленген 200-ден артык сурат кёрюзотгөндиле. Ким фахмуусун боюула бла, башкала да тюрсюнюло карандыла бла аны хазырладыла.

Алага клиникада хар бири хунери баямларча онг кыралганды эди. Бек игилери уа, сайланп, аны кесини ичнде кыралган кёрючөк сынагандыла. Алай бла жаш суратчылары ишлерине багычу юйге келгенге багычынгенди.

Быйыл сейрилик эришюну мураты былайды: сабийле бош замалларнда ариулукуга итиничинча тегеринде кызууретини тамашалыгына фахмуларны оюу бла кыарача этюдю, ала-ны

аталарына, аналарына уа «Ленар» клиниканы кёлөгө багыуда кылай отгылы болганды кёрюзотууда, ала бла шабыйрей-лепирюдо.

Этюдизде болуп, жаланда би клиникада барды саулал республика кёлөгө багыган жангы сабий бөлөм. Кеси да битеу дуула бек алапат обзуровууда бла жалчытылганды, алыкча Шимал-Кавказ регионда анга тең жокдуу. Борчул халда медицина страхования системаны чекеринде балаланы кёлерине багычу хажысыды.

Бек биринчи айтырга кереклиси, сурталыны ишлеп сабийле клиникада кёлерине багырып, дуиняны жарыгын кёргенди. Аны себелли жюрини адамларына бу сейрилик конкурса кыраллауага тюр багы бичиу кылын болганды. Кёрючөк суратлага кырал бошагандан сора учуредениланы генералый директору Римма Канкулова, жаш суратчылары хунерлерине сейрилик суратчылары аны биргесине ишлеп специалисти уа алыга

сыйлы грамотала, багылы саугала бергенди. Аны бла кылайла, ол сабийлини битеу юйдегилерин кёлерини ауртууларны тохтадырыча бек сёз комплекс диагностика этикерилени сертификатканы юлешгенди.

Конкурса биринчи жерни 15-жыллык Балла Гашалаева алганды. Ол сурталында ахшы умулуга бөлөнгөн сабийлени жарык сыфатларын бир да алапат кёрюзотпанды. 10-жыллык Лана Варкасованы бла 13-жыллык Тамаран Калмыкову кыралган кёлөгө жарыкыла берген суратларын да жорик бек жаратханды. Ала кеслери да 2-чи эм 3-чо жерле алгандыла.

Бек гитчелени араларында алыла атылгылыкыладыла - Ариу Фиев бла Аммик Ша-батукова. Бек сайлама суратла уа кёлөгө багыган «Ленар» клиниканы сайтына салынганды эмда «Солнышко» сабий журналда басмалангырыкыла.

Басмага ТЕММОЛАНЫ Мухадим хазырлаганды.

